

VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

DE RAAD

ZITTING 2022-2023

15 MAART 2023

VRAGEN OM UITLEG

**Commissie voor Onderwijs en Scholenbouw
van woensdag 15 maart 2023**

INTEGRAAL VERSLAG

Hebben aan de werkzaamheden deelgenomen:

Vaste leden: de heer Gilles Verstraeten, voorzitter, de heer Fouad Ahidar, de heer Arnaud Verstraete, mevrouw Khadija Zamouri

Toegevoegd lid: de heer Pepijn Kennis

Verontschuldigd: mevrouw Bianca Debaets

INHOUD

1. Vragen om uitleg (R.v.O., art. 59)

- Vraag om uitleg van mevrouw Bianca Debaets aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende schorsingen en uitsluitingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel in het schooljaar 2021-2022
- Vraag om uitleg van mevrouw Bianca Debaets aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de dienstregeling van de MIVB tijdens de schoolvakanties en de impact op het Nederlandstalig onderwijs in Brussel
- Vraag om uitleg van de heer Fouad Ahidar aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de cijfers van het nieuwe onderzoek omtrent kinderen die zonder lunch naar school komen
- Vraag om uitleg van de heer Pepijn Kennis aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende grote verschillen in schoolfacturen van Brusselse scholen

1. Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter: Mevrouw Bianca Debaets is verontschuldigd wegens gezondheidsredenen. Op haar verzoek worden haar vragen om uitleg betreffende schorsingen en uitsluitingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel in het schooljaar 2021-2022 en betreffende de dienstregeling van de MIVB tijdens de schoolvakanties en de impact op het Nederlandstalig onderwijs in Brussel omgezet in schriftelijke vragen.

2. Vragen om uitleg (R.v.O., art. 59)

Vraag om uitleg van de heer Fouad Ahidar aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende de cijfers van het nieuwe onderzoek omtrent kinderen die zonder lunch naar school komen

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Nieuw onderzoek bevestigt wat wij al langer vreesden: meer en meer kinderen komen zonder lunch naar school. Volgens het onderzoek van *Spark Market Research*, in samenwerking met Kellogg's, hebben een op de vier Belgische gezinnen moeite om hun kinderen te voeden. Verder meent drie op de vier leerkrachten dat er elke week leerlingen met honger op school toekomen. De studie wijst er ook op dat een op de vijf kinderen in België niet elke ochtend ontbijt. In de reportage van *Bruzz* van 6 maart 2023 getuigen leerkrachten van het Technisch Instituut Don Bosco in Sint-Pieters-Woluwe dat leerlingen merkbare concentratiedipjes ervaren wanneer ze niet ontbijten of geen gezonde lunch eten. De leerkrachten geven zelfs toe dat ze sommige studenten ook een centje toesteken zodat ze toch iets kunnen eten 's middags. Om tegemoet te komen aan het probleem, start het Technisch Instituut Don Bosco vanaf september met het aanbieden van een gratis gezond ontbijt op school.

Dat is zeer positief, maar op dit moment hangt het aanbod van gezonde en gratis maaltijden op school dus af van de *goodwill* van scholen. Nochtans stijgt het aantal gezinnen en kinderen die geen evenwichtige maaltijden meer kunnen nuttigen elk jaar. Dat is toch niet normaal? We verwachten van kinderen dat zij elke dag van 8u00 's ochtends tot 16u00 's middags op de schoolbanken zitten, maar kunnen daar geen gezonde maaltijd tegenover zetten. Door dat niet te doen, wordt kind- en generationele armoede alleen maar verder versterkt.

Heeft u weet van het cijfer met betrekking tot de Brusselse realiteit? Het hierboven genoemde onderzoek voorziet enkel cijfers op Belgisch niveau.

Hoeveel en welke scholen in Brussel doen reeds een beroep op de subsidies van de VGC voor het voorzien van gratis gezonde maaltijden op school?

Wat wordt er gedaan om scholen, die nog geen gebruikmaken van deze subsidies, te overtuigen?

Op welke manier zet u druk op Vlaams minister van Onderwijs, Ben Weyts, om structureel werk te maken van gratis gezonde maaltijden op school?

Gezien uw partij in beide regeringen zit, zowel op Vlaams niveau als in het College van de VGC, zou het toch mogelijk moeten zijn om op beide niveaus dingen te realiseren omtrent deze problematiek.

De heer Arnaud Verstraete (Groen): Bedankt voor deze belangrijke vraag. Wij willen ons hier met Groen graag bij aansluiten. Het is duidelijk dat het een voorwaarde is dat je ten eerste, gegeten hebt en kunt eten, en ten tweede, dat er gezond eten is, om goed te kunnen deelnemen aan het onderwijs.

Dat lijkt een absolute evidentie, maar de vaststelling is inderdaad, en de cijfers zijn hier gegeven, dat het een echte uitdaging is in Brussel. We mogen dat niet zomaar laten bestaan.

Net als collega Ahidar aangaf, werkt de VGC met subsidies. Dat is een goede zaak.

Op de school van mijn dochter zijn systematisch boterhammen beschikbaar, 's middags en bij het vieruurtje, voor leerlingen die dat niet bij zouden hebben. Dat werkt en is zeer eenvoudig, maar maakt een belangrijk verschil. Het gaat erom te zorgen voor goede randvoorwaarden om volwaardig te kunnen deelnemen aan het onderwijs dat zo fundamenteel is voor de ontwikkeling van onze kinderen.

Daarom wil ik me aansluiten bij de vragen en nog een extra vraag stellen. Wat is de stand van zaken op het vlak van steunmaatregelen van de VGC voor maaltijden op school, om gezond eten te stimuleren?

Wat is er nieuw op het vlak van overleg op dat punt met de Vlaamse Regering? Zij heeft het leeuwendeel in handen en is de enige die structureel iets kan doen. Het is goed om te horen hoe het overleg daar staat voor ons.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld): Bedankt collega voor uw vraag en dat u aan de alarmbel trekt. Zonder ontbijt naar school, dat moet rechtgetrokken worden. Laat staan dat kinderen ook niet kunnen lunchen. Leren en werken op een lege maag, dat kunnen we ons niet voorstellen. Er is concentratieverlies, je valt in slaap, je wordt prikkelbaar, lastig. Symptomen waar kinderen dan weer voor gestraft worden. En dan spreken we nog niet over de psychologische last voor die kinderen.

We moeten oppassen dat we niet met een valse structurele oplossing komen. Het probleem zit volgens ons dieper dan enkel op schooldagen geen maaltijd te krijgen. Het gebrek aan een brooddoos of een ontbijt, wijst op een probleem in de thuissituatie. Dat is een signaal van armoede. Ik kan dat niet anders verklaren. Verwaarlozing, problemen, je weet niet wat er thuis juist aan de hand is, want ik kan me niet voorstellen dat een ouder zijn kind naar school stuurt zonder eten.

Er moet nauwer worden samengewerkt met bv. de OCMW's. Zij hebben de expertise om structurele oplossingen aan te bieden. Er moet ook een structurele aanpak zijn door te focussen op scholen en gratis schoolmaaltijden. Dan focussen we echter ook op het symptoom en niet de oorsprong van het probleem. Dit wordt ook dikwijls aangehaald.

Het wordt bijna een Brusselbeleid. Het gaat immers om veel kinderen. We moeten dat beleid structureel aanpakken vanuit de bevoegdheidsdomeinen Gezondheid en Welzijn. Ik zeg niet dat scholen niets kunnen doen en niet af en toe een brood of broodjes kunnen voorzien, maar dat is geen structurele oplossing. De armoede is groot in Brussel. Dus we moeten dat aanpakken op een blijvende manier.

Vanuit het bevoegdheidsdomein Gezondheid en Welzijn en daarbij kan samengewerkt worden met scholen. Op dat vlak heeft Vlaams minister Hilde Crevits vanuit haar bevoegdheidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aangekondigd om vanaf januari iets te doen aan de problematiek van lege brooddozen. Ze heeft dus duidelijk begrepen dat het gaat om Gezondheid en Welzijn.

Wordt daar ook specifiek naar Brussel gekeken? Zal er bij dat onderzoek ook gepeild worden naar de ontbijtgewoonten? Weet u daar iets van? Kunnen we daarbij aansluiten? Kunnen we daar eventueel beroep op doen?

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Voor de duidelijkheid, zodat daar geen verwarring over kan ontstaan. Uiteraard willen wij als N-VA ook dat kinderen met een volle maag op school zitten, of alleszins niet met een lege maag. Daar bestaat geen onenigheid over. Iedereen is het erover eens. Ook over de vaststellingen over wat voor impact lege magen of lege brooddozen hebben op het concentratievermogen van kinderen. Maar de vraag stelt zich inderdaad: wat is de oorzaak en wat is het symptoom? Hoe doe je aan symptoombestrijding of symptoomverlichting, of bestrijding van de oorzaak? Het is in de eerste plaats een kwestie van de verantwoordelijkheid van ouders. De meeste maaltijden worden niet tijdens de schooluren genuttigd, maar thuis, 's avonds en 's ochtends, en evengoed tijdens vakantieperiodes, tijdens het weekend.

Het een en ander heeft met materiële omstandigheden te maken, met armoede. Helaas zijn er ook gevallen van ouders die hun kinderen verwaarlozen. Dat kun je je moeilijk inbeelden, maar dat bestaat. Een lege brooddoos is in zekere zin inderdaad een symptoom. En we moeten ingrijpen op de oorzaak van het symptoom. Als het symptoom wordt opgelost, is de oorzaak nog niet aangepakt. Wat is dan het juiste antwoord? Gratis maaltijden aanbieden, behoort niet per se tot de kerntaken van het onderwijs. Dat is niet een van de dingen waarvan we zeggen: we organiseren onderwijs niet om eten te geven. Gegeten hebben is misschien wel een voorwaarde voor goed onderwijs. Hoe pak je dat dan aan?

Het aanbieden van schoolmaaltijden is complex en is een kwestie van infrastructuur. Niet elke school heeft dezelfde infrastructuur en heeft een grootkeuken, of meteen ruimte of overschot voor een refter. We doen met de VGC veel om de infrastructuur te verbeteren, maar dat is niet altijd een evidentie.

De situatie is niet voor elke school dezelfde. De problematiek van de school is ook niet overal dezelfde. In bepaalde gemeenten is het probleem prangender. Streven we dan een algemeen beleid na voor alle scholen en alle kinderen? Gratis schoolmaaltijden voor iedereen? Of doen we het gericht in scholen en gemeenten waar de nood het hoogst is? In Antwerpen heeft men bij gemeentescholen, waar een probleem was, een algemeen beleid ingevoerd voor schoolmaaltijden. Voor Antwerpen alleen gaat dat om 10.000.000 euro. Als we het in heel Vlaanderen zouden willen doen, komen we op 1,2 miljard euro uit. Dat is een serieuze kost. Waar zetten we de middelen dan in? Op welke manier?

En wat willen we daar zelf rond doen? Analyseert u die problematiek in Brussel? Is er nota bene een mogelijkheid om scholen te verplichten om gratis schoolmaaltijden te voorzien of blijft dat behoren tot de autonomie van de onderwijsvoorstelling?

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Ik heb een kleine opmerking. Wat verwacht je van de ouders? En wat van de school? Het probleem is dat kinderen verplicht naar school

moeten tussen 6 en 18 jaar. Als niet deftig kunnen eten een van de redenen is dat een ouder zijn kinderen niet naar school kan sturen, moet een school hier toch iets aan kunnen doen.

Kunnen we armoede bespreekbaar maken? Hoe zorgen we ervoor dat de ouders durven te zeggen dat ze niet genoeg middelen hebben? Met de kinderbijslag lukt het niet om maaltijden te voorzien. Dan moeten ze misschien naar het OCMW. Maar zolang het niet zo is, moet het onderwijs iets voorzien.

Collegelid Sven Gatz: Dit is inderdaad een belangrijk debat. Het is niet toevallig dat het al vaak aan bod is gekomen in plenaire vergaderingen en commissies.

We erkennen allen het belang van voldoende en gezonde voeding voor elk kind op iedere schooldag. We proberen als flankerende overheid, zoals steeds, in de mate van het mogelijke, maatregelen te nemen.

Geenszins betwist ik de cijfers die aanleiding geven tot de vraag. Maar het is een particulier onderzoek, van een privaat markt bureau, met een commercieel merk. Ze zullen betrouwbaar zijn, helaas. Maar het zou beter zijn, mochten we over onafhankelijke cijfers beschikken. Het is Vlaams minister Hilde Crevits die begin dit jaar heeft aangekondigd om een breder onderzoek in te stellen. Dat zal een belangrijke uitkomst zijn.

Ik vermoed dat die cijfers in dezelfde lijn zullen liggen. Het is niet dat er iets uit de lucht komt vallen. We weten dat er een probleem is. Er zullen ook Nederlandstalige scholen worden meegenomen in het onderzoek van de UGent. Dan is het de bedoeling van de Vlaamse minister om meer inzicht te krijgen en om gerichtere beleidskeuzes te kunnen maken in het belang van kwetsbare kinderen en jongeren.

Voor het schooljaar 2021 hebben we via de VGC een beperkt aantal cijfers ingezameld. We kunnen scholen niet verplichten om te antwoorden. Maar 58 % van de basisscholen hebben meegedaan, goed voor 64 % van alle leerlingen. 45 % van de secundaire scholen, goed voor 49 % van de leerlingen. Als we over de helft van de cijfers en de scholen beschikken, kunnen we redelijk betrouwbare cijfers hebben.

Op de vraag of er een vermoeden was dat leerlingen zonder ontbijt naar school kwamen, antwoordden voor wat betreft het basisonderwijs 22 % van de scholen: ja. 54 % van de scholen ja, soms. Dat is een grijze zone. 16 % was resoluter, daar was het antwoord nee. Voor het secundair onderwijs antwoordde 80 % ja vaak of ja soms. 20 % wist het niet van de secundaire scholen. Er is dus wel degelijk een probleem.

Voor wat het middagmaal betreft, antwoordden de basisscholen dat 4 % van de kinderen geen middagmaal meenam naar school, 66 % had soms geen middagmaal mee. 30 % altijd. In het secundair onderwijs antwoordden de scholen over het middagmaal: 50 % van de leerlingen vaak niet, 40 % soms, 10 % wist het niet. Er moet wel opgemerkt worden dat de hoge cijfers in het secundair onderwijs niet noodzakelijk wijzen op voedselarmoede. Leerlingen ontbijten soms niet omwille van andere redenen, of halen bv. een broodje 's middags. Hopelijk zal de Vlaamse studie daar meer diepgang over kunnen geven. Ik ontbeet bv. niet in het secundair onderwijs. Ik nam dan een wafel om 10u00, niet de beste gewoonte, maar ik was en ben niet de enige.

Maar de cijfers zijn van die aard dat ze ons niet vrolijk stellen.

Wat betreft de tweede vraag met betrekking tot de subsidielijn 'schoolkosten voor kwetsbare ouders' wil ik verduidelijken dat we via dit subsidiekader willen tegemoetkomen aan specifieke noden van leerlingen uit de meest kwetsbare gezinnen. Dat gaat over kwetsbare ouders. Dat bestaat nu een tweetal jaar.

De tussenkomst gebeurt via de school. Elke school krijgt van het totale budget een aandeel toegekend dat overeenkomt met het aantal leerlingen.

In de aanvraagformulieren voor de huidige subsidieperiode werd gevraagd naar de prioritaire doelstellingen waaraan de scholen hun subsidie zouden besteden (scholen konden meerdere prioritaire doelstellingen aanduiden). Belangrijk hierbij is dat de prioritaire doelstellingen zich richten naar het kwetsbare kind en niet naar de volledige klas of school.

De maaltijden of tussendoortjes werden door 89 van de 115 basisscholen aangeduid als een van de prioritaire doelstellingen. Bij de secundaire scholen was dit bij 13 van de 32 scholen. Toch ook een hoog aantal. Tijdens de eerste subsidieperiode werd van het globale budget van 750.000 euro 36.000 euro toegekend aan kinderen met voedselarmoede. Voordien was dit bedrag niet beschikbaar.

Welk bedrag de scholen inzetten op maaltijden of tussendoortjes, tijdens de huidige periode, zullen we in de eindafrekening in het najaar weten. Scholen werden wel degelijk op de hoogte gebracht op verschillende manieren. Het is niet dat we het onderaan verstoppen als mogelijkheid. We hebben actief gezegd dat er een nieuw kader was en dat men erop kon intekenen via het subsidieloket. Dat verscheen ook in Brussel Direct, de nieuwsbrief. Al de netten werden apart aangespoord om hun scholen via een tweede kanaal aan te schrijven.

Behoort het tot het bevoegdheidsdomein Onderwijs of Welzijn? Finaal zullen we een oplossing moeten vinden. Als we het in de diepte willen aanpakken, zullen verschillende instanties en overheden samen moeten werken met gedeelde verantwoordelijkheid. Wij zullen van onze kant aan de scholen die intekenen op het subsidiekader verdere informatie vragen over waarom de prioritaire doelstelling van maaltijden redelijk laag ligt. Anderzijds hopen we ook dat de studie van de UGent van Vlaams minister Hilde Crevits bijkomende informatie zal geven. Ik kan dus geen omvattend antwoord geven.

Het positieve is dat u nu al meer zicht hebt op de situatie dan voorheen, voor het recente subsidiekader. En ik denk dat we zeker nog vooruitgang kunnen en moeten boeken om het probleem verder terug te dringen, zelfs al ben ik het eens met mevrouw Khadija Zamouri dat het een symptoom is van een bredere problematiek. Maar dat betekent niet dat als kinderen honger hebben of met een lege maag op school zitten, we daar geen antwoord op moeten vinden.

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Bedankt voor uw uitgebreide antwoord. We zijn niet teleurgesteld in de antwoorden. U heeft uw best gedaan om te antwoorden wat de realiteit is. Het is goed om te wachten op de cijfers van Vlaams minister Hilde Crevits.

Ondertussen hebben we zelf de vraag gesteld aan bepaalde scholen en zien we dat er een probleem is. Dan zie je sowieso dat er kinderen zijn die met deze problemen leven. Dat moeten we zeker aanpakken. Betrouwbare cijfers? Hopelijk worden ze bevestigd.

Met betrekking tot het budget van 750.000 euro heb ik naar een paar scholen gebeld en gevraagd of ze weten dat het budget bestaat. Ze weten dat het bestaat, maar ze weten niet dat het ook

specifiek mogelijk is voor gezond eten. Ik was verbaasd. Een van die scholen was het Lucernacollege. Men is u daar heel dankbaar voor wat u doet, maar ze wisten niet of dat er ook bijhoorde.

Ze weten niet of ze regelmatig, voor een heel jaar, die maaltijden mogen betalen. Het kan ook via het OCMW gebeuren. Met 37.000 euro op 750.000 euro is dat weinig. Er moeten ook veel documenten worden ingediend. Ik ben blij dat u wel zegt dat er sowieso een oplossing moet worden gevonden, via Onderwijs of Welzijn. We willen niet wachten op het onderzoek van Vlaams minister Hilde Crevits, maar we willen dat er een oplossing komt voor de kinderen die effectief met een probleem zitten.

De heer Arnaud Verstraeten (Groen): Bedankt voor de antwoorden. Ik kan volgen dat het symptomen zijn van dieperliggende problemen, maar we moeten wel op korte termijn zorgen voor concrete oplossingen. Ik ben blij dat men hier op datzelfde spoor zit.

De cijfers tonen aan dat het geen marginaal fenomeen is. Er zijn meerdere factoren. Niet alleen armoede, soms ook verwaarlozing, of soms ook een keuze, soms ook vergetelheid. 66 % heeft soms geen maaltijd bij in de lagere school. Maar het effect is hetzelfde. Als een leerling niets gegeten heeft, wordt het moeilijk. Dat bevestigt nogmaals dat het echt goed is om gezonde maaltijden ter beschikking te stellen waar nodig. Ik denk ook dat het echt goed is dat u die bevraging heeft gedaan. Zolang er geen academische gegevens beschikbaar zijn, is het goed om de vinger aan de pols te blijven houden. Dat moeten we blijven doen, opdat we regelmatig de situatie kunnen opvolgen. Ik stel voor dat we erop terugkomen wanneer we meer vernemen van de studieresultaten op Vlaams niveau. Goed dat u dat punt op de agenda houdt bij de Vlaamse collega's.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord. Ik denk dat scholen vandaag zeer inventief zijn in het voorzien van eventuele maaltijden of boterhammen voor leerlingen, maar dat kan natuurlijk geen permanente oplossing zijn. Ik geloof werkelijk dat in een grootstad, in een Gewest als Brussel, waarin we weten dat een op vier Brusselaars in armoede verkeert, of een op drie mensen in armoede leeft, het niet opgelost zal kunnen worden met wat plakwerk.

Scholen proberen een oplossing te vinden. Het is goed dat de VGC extra zaken probeert te doen. Maar we moeten structurele maatregelen nemen die elke school garandeert dat er geen enkel kind met honger in de klas zit. Vanuit het onderzoek moeten we het kaf van het koren kunnen scheiden en zien waar het probleem zit om dan op een structurele manier honger aan te pakken bij kinderen. Want er is geen enkel kind dat naar school gaat, dat er met honger uit armoede mag zitten. We moeten het verschil kunnen maken. In het secundair koopt men broodjes of soms hebben ze een maaltijdkaart en wisselen ze af. Het is belangrijk om te weten hoe die puzzel juist zit. Dit moet vanuit Vlaanderen worden aangepakt en er moet geld op de juiste plaats worden geïnvesteerd. Ik ga hiervoor ook een vraag stellen aan collegevoorzitter Elke Van den Brandt.

De heer Gilles Verstraeten (N-VA): Mijnheer Ahidar, omdat u mij daarstraks nog even aansprak, wil ik zeggen dat het op de eerste plaats wel degelijk de ouderlijke verantwoordelijkheid blijft om hun kinderen eten te geven. Het is niet omdat we zeggen dat het ook de ouderlijke verantwoordelijkheid is om een kind naar school te sturen dat daarom de plicht om eten te voorzien voor de kinderen automatisch getransfereerd wordt naar de scholen. Het blijft op de eerste plaats een ouderlijke verantwoordelijkheid.

We moeten natuurlijk creatieve oplossingen voorzien. Veel scholen doen dat ook. Ik ben een beetje de mening toegedaan van mevrouw Khadija Zamouri. Ik denk dat het beter is om gericht te werken. Publieke middelen, daar dragen we allemaal aan bij, moeten zo goed mogelijk renderen.

Soms gaat het om een heel specifieke groep. Dan is het juiste antwoord niet om te zeggen: iedere school moet aan alle kinderen gratis warme maaltijden aanbieden. Dan zijn we, denk ik, enorm veel geld over een heel grote groep mensen aan het uitspreiden, waarbij ook veel kinderen zullen zitten die die hulp eigenlijk niet nodig hebben, waar de ouders perfect hun verantwoordelijkheid nemen. En dat we ook aan die ouders het signaal geven: je hoeft je kind geen eten te geven, dat is de taak van het onderwijs.

We moeten het geld inzetten daar waar het nodig is. Maar ik denk dat je fijnmazig moet kijken wie er nood aan heeft. En dat je die zo goed als mogelijk helpt, eerder dan een algemeen ding te voorzien wat iedereen een beetje ten goede komt. Maar dat is een vraag ook.

Ik ben ook heel benieuwd naar de cijfers die gaan komen van Vlaams minister Hilde Crevits en de bevraging die u gaat doen van de scholen over op welke manier ze gebruikmaken van het budget.

Collegelid Sven Gatz: Bedankt voor de aanmoediging omdat ik weet dat ze gemeend is. Ik neem akte van uw ontgoocheling, omdat ze terecht is. Het is een begin van een antwoord, maar nog geen oplossing.

Wat betreft de specifieke vraag over scholen die niet op de hoogte zouden zijn en van het feit dat de onkosten gebruikt zouden kunnen worden voor de maaltijden zullen we het informatiepakket zoals het op de website of de nieuwsbrief staat, nog even meegeven aan de commissie. Het staat er wel degelijk in gespecificeerd. Ik begrijp dat scholen soms veel informatie zien passeren, maar het staat er wel degelijk in.

Als bepaalde scholen dan toch nog de weg niet vinden voor bepaalde financiële ondersteuning, zullen we ons nog wat harder moeten inspannen.

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Daarom heb ik die school expliciet geciteerd. Ik wou niet zeggen of het zus of zo is, maar zij vroegen zich dan af waar dat stond. Normaal is er inderdaad een duidelijk kader. Maar nu heb ik dus het antwoord gekregen en zal ik het gewoon doorsturen. Misschien is er een vergissing gebeurd. U hebt het op een diplomatische manier gezegd. Ik zal het ook op die manier zeggen.

- Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Pepijn Kennis aan de heer Sven Gatz, collegelid bevoegd voor Onderwijs en Scholenbouw, betreffende grote verschillen in schoolfacturen van Brusselse scholen

De heer Pepijn Kennis (Agora): De Brusselse Burgerassemblee wijst in haar verschillende resoluties regelmatig op het belang van onderwijs als sensibiliserende factor. Of het nu gaat om energie, leefmilieu, beroepskeuze of andere elementen, ons onderwijs bereidt effectief de jonge Brusselaars voor op het leven in de stad.

Onlangs bleek echter dat gelijke toegang tot dit onderwijs niet altijd evident is. Zo bleek er een grote variatie in de effectieve kostprijs van een jaar secundair onderwijs tussen verschillende Brussels scholen. Dit werd door collega's van de heer Fouad Ahidar vastgesteld.

Op basis van een steekproef van 34 scholen werden alvast verschillen vastgesteld die schommelden tussen een jaarlijkse kost van 340 euro en 925 euro. Dat is een groot verschil.

Om aan een inclusieve samenleving te werken - de scholen weerspiegelen ook de diversiteit van onze grootstad - lijkt het mij belangrijk dat alle scholen ook financieel even toegankelijk zijn. Zowel voor basis- als secundaire scholen.

Ik ga ervan uit dat u zal antwoorden dat dit vooral in handen van de Vlaamse Regering zal liggen, maar aangezien ik aan hen geen vragen kan stellen, stel ik ze aan u.

Kent u de gemiddelde kostprijs voor een jaar basis- en een jaar secundair onderwijs? Kent u de effectieve jaarlijkse kost in de verschillende Brusselse scholen en in hoeverre wijkt deze van het gemiddelde af?

Ziet u verschillen in deze kostprijs op basis van bepaalde kenmerken van de school zoals de aangeboden studierichtingen, de ligging of het type onderwijs?

Op welke manier communiceren scholen op dit moment transparant de te verwachten kost aan ouders op jaarbasis? Komt deze gecommuniceerde kost overeen met de effectieve totaalcost? We kennen de verhalen van facturen van aannemers en willen toch niet dat dit voor scholen gelijkaardig gebeurt.

Welke acties onderneemt u om deze kost omlaag te krijgen, te harmoniseren over scholen heen en de transparante communicatie hierover te verbeteren?

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Ik wil de heer Pepijn Kennis bedanken voor zijn vraag.

De Vooruit-fractie in het Vlaams Parlement heeft zelf onderzoek gedaan naar de prijsverschillen. Telkens werd dat bekeken voor specifieke schooljaren. Er zijn grote prijsverschillen in dezelfde studierichting in verschillende scholen.

De duurste school in Brussel rekent voor de richting 1A 769 euro, de goedkoopste 400 euro. Beide scholen liggen amper 5 km uit elkaar. Het verschil is nog groter bij de richting vierde jaar wetenschappen. De duurste kost meer dan 500 euro per jaar, de goedkoopste 340 euro. De verschillen in de kosten zit in de duurdere boeken, schooluitstappen en verplichte aankoop/huur van laptops enz...

Volgens de Vooruit-fractie zou de schoolkeuze niet mogen afhangen van de portemonnee van de ouders. Toegankelijk onderwijs is essentieel als we een sterke toekomstige generatie willen grootbrengen.

Er wordt ook al jaren gepleit voor een maximumfactuur in het secundair onderwijs. Deze maximumfactuur bestaat al sinds 2008, maar Vlaams minister Ben Weyts staat op de rem.

Uit het onderzoek bleek ook dat veel scholen niet transparant communiceren over hun prijzen. Ouders weten vaak niet op voorhand welke kost hen te wachten staat.

Welke flankerende maatregelen worden er vanuit de VGC genomen om deze ongelijkheid tegen te gaan?

Bent u voorstander van een maximumfactuur in het secundair onderwijs?

Is er overleg geweest met de Vlaamse minister bevoegd voor Onderwijs om het Brussels Nederlandstalig onderwijs toegankelijk en betaalbaar te kunnen maken?

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld): Dank u wel, collega Pepijn Kennis voor de vraag.

Mijn collega spreekt over het verlagen van de kost en dat alle scholen financieel even toegankelijk zouden moeten zijn. Dat is natuurlijk de rol van de overheid. De overheid kan ervoor zorgen dat scholen verschillende doelgroepen aantrekken en niet ontoegankelijk worden. Dat is belangrijk, maar het juiste evenwicht moeten we wel kunnen vinden.

Wij zijn er als liberalen een grote voorstander van, maar de aanpak moet proportioneel zijn en niet te lineair. We willen uiteraard geen tweeklassensysteem. Dit in het leven roepen of een onderscheid maken tussen goede of slechte scholen, en dat bestendigen op een of andere manier via de schoolfactuur is niet aangeraden. Vanuit het Vlaamse beleid wordt er alles aan gedaan om de toegankelijkheid voor elk kind te behouden.

Extra activiteiten die sommige scholen organiseren, kunnen dikwijls ook een meerkost met zich meebrengen. Het is daarbij belangrijk dat die niet buitensporig zijn. Ik denk aan de school van mijn eigen kinderen. Zij organiseren skivakanties, maar niet elk kind kan mee gaan skiën. Maar ze organiseren het in de schoolvakanties, buiten de lesperiodes. De school heeft wel een sociale kas. Als er kinderen wel mee willen gaan, kunnen ze een beroep doen op de sociale kas.

Ik ben vroeger onderwijsbegeleider geweest. Veel scholen hebben een sociale kas. Er worden vaak initiatieven genomen om dat te financieren.

Die transparantie van de kosten is belangrijk naar de ouders toe. Heel dikwijls staan ouders voor een factuur waarvan ze zeggen: oh nee, ik heb mijn kind hiervoor ingeschreven. Je wilt niet dat je op het einde van het jaar voor grote verrassingen komt te staan.

Voor technische richtingen moet vaak extra materiaal worden aangekocht. Daar mispakken we ons in. Heel veel jongeren bevinden zich in die studierichtingen, maar eigenlijk zijn de goedkoopste richtingen de ASO-richtingen, waar vaak een andere klasse studenten zit.

Die dingen moeten we mee in overweging nemen. Ik hoor dus heel graag van het collegelid welke acties er nodig zijn om hieraan tegemoet te komen.

Collegelid Sven Gatz: Ik zal eerst de cijfers brengen. Er is een onderzoek uitgevoerd door SONO (Steunpunt Onderwijs Onderzoek), een samenwerkingsverband van de UGent, de KU Leuven, de Universiteit Antwerpen, de VUB en de Arteveldehogeschool. Het onderzocht in de periode 2018-2020 de schoolkosten op verschillende onderwijsniveaus, Vlaanderenbreed en op basis van een steekproef van scholen.

De steekproef had plaats in 73 basisscholen, 75 secundaire scholen eerste graad en 30 secundaire scholen tweede en derde graad. Voor het basisonderwijs namen geen Brusselse scholen deel. Voor het onderzoek eerste graad secundair onderwijs namen wel Brusselse scholen deel.

Het onderzoeksrapport voor de tweede en derde graad secundair onderwijs bevat geen informatie over de locatie van de scholen.

Er werd gepoogd alle kosten verbonden aan schoollopen in kaart te brengen: de schoolboeken, pennenzakken, ICT-materiaal, stagekosten etc., maar ook de bijdrage voor de refter, schoolmaaltijden, voor- en naschoolse opvang, vervoerskosten... Alles werd geregistreerd.

Voor het basisonderwijs tonen de resultaten aan dat de mediaanuitgaven aan studiekosten voor een schooljaar in het kleuteronderwijs 170 euro bedraagt, zonder vervoerskosten. En voor het lager onderwijs is dat voor een jaar 448,55 euro, ook zonder vervoerskosten.

Voor de eerste graad secundair onderwijs is dat 1.207,35 euro. Dit bedrag omvat de schooluitrusting (722,50 euro), eendaagse en meerdaagse schoolactiviteiten (69,00 euro), steunactiviteiten (38,00 euro), andere kosten (22,50 euro) en vervoerskosten (175,66 euro voor de verplaatsing en 47,88 euro voor extra aankopen).

Voor de tweede graad wordt een mediane studiekost vastgesteld van 1.134,29 euro. De mediaan van de totale studiekost in de derde graad bedraagt 1.502,74 euro.

Er zijn geen overzichten over de effectieve Brusselse kost. We gaan ervan uit dat het representatief is.

Er zijn inderdaad verschillen. Voor de eerste graad secundair onderwijs zijn de kosten voor schooluitrusting hoger in het eerste jaar van het secundair dan in het tweede jaar, door de hogere uitgaven aan drukwerk en schoolmateriaal en kledij in het eerste secundair.

Voor duurzaam materiaal, dat meerdere schooljaren gebruikt kan worden, en voor kledij, ligt het zwaartepunt dan ook weer duidelijk in het eerste jaar. Deze verschillen in gebruik en mediaanuitgaven verklaren waarom de totale studiekost in het eerste jaar bijna 250 euro hoger is dan in het tweede jaar.

In de tweede graad van het secundair wordt er geen uitsplitsing gemaakt naar studierichting, wel tussen de onderwijsvormen. De totale mediaanuitgave is het hoogst in het ASO met 1.145,90 euro voor een schooljaar, gevolgd door TSO met 1.134,29 euro voor een schooljaar.

De bevroegde ouders in het ASO rapporteren in vergelijking met de andere opleidingsvormen een hogere uitgave voor vervoer en schoolactiviteiten. Bevroegde ouders in het TSO rapporteren, in vergelijking met de andere opleidingsvormen de hoogste uitgaven voor het forfaitaire bedrag, schoolboeken en drukwerk, duurzame en niet-duurzame schooluitrusting, en ICT.

De totale mediaanuitgave in BSO bedraagt 1.062,24 euro en in het KSO stellen we de laagste mediaan van de totaaluitgave vast, namelijk 940,49 euro voor een schooljaar. De verschillen zijn in absolute getallen niet zo groot.

Er zijn verschillen in het kostenplaatje tussen scholen. De drie geraadpleegde SONO-rapporten geven aandacht aan verschillen tussen scholen op niveau van grootte. Wat het secundair onderwijs in het bijzonder betreft, kan ik u volgende conclusies meedelen. De totale studiekosten zijn het laagste in grote scholen (meer dan 700 leerlingen), gevolgd door kleine scholen (minder dan 400 leerlingen). Het duurst zijn de middelgrote scholen (400-700 leerlingen).

Scholen moeten duidelijk over de kosten communiceren in het schoolreglement. Uit de evaluatie van onze eerste subsidietussenkomst in de schoolkosten van leerlingen bleek communicatie inderdaad een aandachtspunt. Wij vragen een engagementsverklaring van de scholen. Namelijk dat de school elk schooljaar tijdig en transparant communiceert en afspraken maakt met de ouders.

De school voert een kostenbeheersend beleid. Zij engageert zich om voortdurend de kostprijs van activiteiten, materialen, boeken, enz... te evalueren en op die manier ook te werken aan gelijke kansen voor leerlingen uit gezinnen in een kwetsbare situatie.

De school communiceert elk schooljaar op transparante wijze over de mogelijkheid die geboden wordt om een tussenkomst aan te vragen bij betalingsproblemen.

De VGC doet ter zake belangrijke inspanningen om scholen te ondersteunen om de schoolfactuur te drukken en tegelijk niet toe te geven op educatief aanbod. De VGC doet vijf dingen. Ten eerste, inhoudelijke ondersteuning bij kostenbeheersing. We begeleiden scholen om een bewuster armoede- en kostenbeleid uit te werken. Het Onderwijscentrum Brussel werkt daarvoor samen met de vzw Krijt.

Er is ook voor leerkrachten een specifiek ondersteuningsaanbod om in de educatieve klaspraktijk rekening te houden met leerlingen en ouders in kansarmoede.

Ten tweede, zijn er de educatieve activiteiten. Er is een subsidieklas in actie voor een school die extra kwaliteitsvolle activiteiten ontwikkelt. Ze kan extra subsidies krijgen. Er is al 762.000 euro aan subsidies toegekend.

Ten derde, de aankoop van ICT-materialen. De VGC zet daar ook op in om een coherent IT-beleid te ontwikkelen, zodat iedereen de juiste vaardigheden kan verwerven. Maar dat is een ander soort bedrag omdat het om een investering gaat over meerdere jaren namelijk 2,5 miljoen euro.

Een vierde element betreft de inspanningen om de ouderbijdrage voor binnenschoolse opvang te verlagen. Hier kunnen scholen intekenen om die ouderbijdrage naar beneden te krijgen. Daarvoor is er een jaarlijks budget van 463.500 euro.

Tot slot, het terugdringen van de schoolkosten. Soms spreek ik over 750.000 euro. 680.000 euro zijn de kosten *tout court*. Het verschil wordt gemaakt voor de werkingskosten door de begeleidende vzw's die een loonkost hebben. Maar 680.000 euro wordt dus effectief aan maaltijden en tussendoortjes besteed.

Ik heb u de cijfers gegeven over de problematiek en hoe groot of diep die is en hopelijk ook een aantal bemoedigende inspanningen rond opvang, educatieve activiteiten, aankoop van

materialen, en de ondersteuning van het Onderwijscentrum Brussel om de problematiek aan te pakken.

De heer Pepijn Kennis (Agora): De VGC doet inderdaad haar best om de problematiek het hoofd te bieden. Het is moeilijk om er een evaluatie van te maken als we niet precies weten wat de situatie is in Brusselse scholen. Misschien kan daar verder op gewerkt worden zodat ouders weten waarmee ze rekening moeten houden om niet voor verrassingen komen te staan.

Dan weten ze ook dat een eerste jaar inderdaad gemiddeld wat duurder is omdat dan materialen worden aangekocht die langer meegaan. Maar communicatie blijft dus essentieel en ik kan u alleen maar aanmoedigen om dat verder te blijven faciliteren. Die communicatie moet duidelijk en transparant gebeuren naar de ouders toe.

Als ik het goed begrepen heb, is er een budget voorzien voor het verlagen van de ouderbijdrage voor binnenschoolse opvang. U heeft daar gezegd dat er 364.000 euro budget voor voorzien is.

Collegelid Sven Gatz: Neen, 463.000 euro.

De heer Pepijn Kennis (Agora): Bij de andere budgetten werd gesproken over toegekende bedragen. Nu gaat het over voorziene bedragen.

Collegelid Sven Gatz: Het gaat nu ook over toegekende bedragen.

De heer Pepijn Kennis (Agora): Het is belangrijk om het in de gaten te blijven houden. Ik ben blij dat de VGC al een en ander doet en ik kan dan enkel aanmoedigen om dat te blijven doen om onderwijs voor iedereen toegankelijk te maken. Dat lijkt ons het belangrijkste.

De heer Fouad Ahidar (one.brussels-Vooruit): Ik heb veel antwoorden gehoord. Zijn er zoveel scholen met meer dan 600 leerlingen in Brussel?

Collegelid Sven Gatz: Dat is een goede vraag. Waarschijnlijk zitten er relatief veel scholen in het middenstuk en ook wel een aantal onder de 400. Er zijn niet zoveel scholen boven de 700.

Mevrouw Khadija Zamouri (Open Vld): Ik wil u bedanken voor de antwoorden en te horen wat er allemaal bestaat. Net zoals collega Pepijn Kennis steunen we het collegelid om er verder werk van te maken.

- Het incident is gesloten.
